

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 1.12.2011
COM(2011) 848 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Πίνακας αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις

Έκθεση για τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από τα κράτη μέλη της ΕΕ

- Επικαιροποίηση φθινοπώρου 2011 -

{SEC(2011) 1487 τελικό}

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Πίνακας αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις

Έκθεση για τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από τα κράτη μέλη της ΕΕ

- Επικαιροποίηση φθινοπώρου 2011 -

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Κρατικές ενισχύσεις στο πλαίσιο της οικονομικής κρίσης.....	5
1. Κρατικές ενισχύσεις το 2010	5
2. Τάσεις και κατανομή δαπανών στα κράτη μέλη για κρατικές ενισχύσεις που δεν συνδέονται με την κρίση.....	7
2.1. Εξελίξεις στα επίπεδα των κρατικών ενισχύσεων που δεν συνδέονται με την κρίση υπέρ της βιομηχανίας και των υπηρεσιών	8
2.2. Κρατικές ενισχύσεις που δεν συνδέονται με την κρίση και οι οποίες προορίζονται για την επίτευξη οριζόντιων στόχων κοινού συμφέροντος.....	9
3. Κρατικές ενισχύσεις στο πλαίσιο της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης... ..	9
3.1. Τάσεις στην έγκριση και χρησιμοποίηση μέτρων κρατικών ενισχύσεων για το χρηματοπιστωτικό τομέα	9
3.2. Εγκριθέντα ποσά και ποσά που χρησιμοποιήθηκαν βάσει του προσωρινού πλαισίου	10
4. Τάσεις των δαπανών για κρατικές ενισχύσεις ανά είδος μέτρων ενίσχυσης.....	12
4.1. Αριθμός μέτρων ενίσχυσης.....	12
4.2. Όγκος ενισχύσεων -Σχεδόν το 21% των ενισχύσεων υπέρ της βιομηχανίας και των υπηρεσιών τυγχάνει απαλλαγής κατά κατηγορία	12
5. Εφαρμογή των κανόνων κρατικών ενισχύσεων.....	13
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	15

Σύνοψη των συμπερασμάτων της Έκθεσης

Το 2010, οι συνολικές δαπάνες που δεν συνδέονται με την κρίση διατηρήθηκαν σταθερές στην ΕΕ σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Τα κράτη μέλη συνέχισαν τις προσπάθειές τους για να μειώσουν τα συνολικά επίπεδα ενισχύσεων, ορισμένα δε από αυτά πέτυχαν να μειώσουν ουσιαστικά τις δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις. Συνολικά, οι δαπάνες για ενισχύσεις που δεν συνδέονται με την κρίση παρουσιάζουν πτωτική πορεία κατά την περίοδο 2005-2010.

Οι ενισχύσεις για την επίτευξη οριζόντιων στόχων κοινού συμφέροντος διατηρήθηκαν σε υψηλό επίπεδο, ενώ ορισμένα κράτη μέλη πέτυχαν να μειώσουν περαιτέρω τις ενισχύσεις για τομεακή ανάπτυξη. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται δυνάμει των κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία σημείωσαν επίσης αύξηση σε σχέση με προηγούμενα έτη. Συνολικά, το ποσό των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν δυνάμει κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία ή μέσω καθεστώτων ενίσχυσης ανήλθε σε υψηλό επίπεδο, ενώ οι μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν μετά από έκδοση σχετικής απόφασης της Επιτροπής, παρέμειναν σε χαμηλό επίπεδο.

Οι ενέργειες για την ανάκτηση παράνομων κρατικών ενισχύσεων συνεχίστηκαν και ανακτήθηκαν από τους δικαιούχους περισσότερες ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί παράνομα, ενώ ορισμένες άλλες υποθέσεις παραπέμφθηκαν στη δικαιοσύνη.

Το 2010, ο αριθμός των εγκριθέντων από την Επιτροπή μέτρων στήριξης για την έξοδο από τη χρηματοοικονομική κρίση μειώθηκε ουσιαστικά σε σύγκριση με τα δύο προηγούμενα έτη. Ωστόσο, τα περισσότερα από τα εγκριθέντα κατά το παρελθόν μέτρα εφαρμόζονται ακόμα.

Το ποσό που χρησιμοποιήθηκε πραγματικά το 2010 για ανακεφαλαιοποίηση και μέτρα αρωγής για απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία, επικεντρώνεται κυρίως σε μικρό αριθμό κρατών μελών, ενώ εκκρεμεί ακόμη μεγάλο μέρος του ποσού που χρησιμοποιήθηκε υπό μορφή εγγυήσεων και μέτρων ρευστότητας.

Το 2010, ελάχιστα μόνο μέτρα ενίσχυσης εγκρίθηκαν δυνάμει του προσωρινού πλαισίου της Ένωσης. Το μεγαλύτερο μέρος των μέτρων ενίσχυσης είχε ήδη εγκριθεί το 2009, και, το 2010, τα κράτη μέλη χορήγησαν, δυνάμει του προσωρινού πλαισίου της Ένωσης, σημαντικά λιγότερες ενισχύσεις σε σύγκριση με το 2009. Επιπλέον, το χρησιμοποιηθέν ποσό της ενίσχυσης παρέμεινε σε επίπεδο σημαντικά χαμηλότερο από το εγκριθέν ποσό της ενίσχυσης, λόγω κυρίως της δυσχερούς πρόβλεψης της εξέλιξης της οικονομικής κατάστασης, ενώ τα κράτη μέλη τήρησαν επιφυλακτική στάση κατά τη χορήγηση ενισχύσεων δυνάμει του προσωρινού πλαισίου της Ένωσης εφαρμόζοντας αυστηρές προϋποθέσεις.

Η επικαιροποίηση Φθινοπώρου 2011 του πίνακα αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις («ο πίνακας αποτελεσμάτων») παρουσιάζει συνοπτικά τις πληροφορίες που υπέβαλαν κατά το έτος αυτό τα κράτη μέλη στην ετήσια έκθεσή τους σχετικά με τις δαπάνες κρατικών ενισχύσεων για το 2010.

Για λόγους μεθοδολογίας¹ και για να μη δοθεί μια διαστρεβλωμένη εικόνα των τάσεων στις δαπάνες κρατικών ενισχύσεων, ο πίνακας αποτελεσμάτων περιλαμβάνει διάκριση μεταξύ, αφενός, των ενισχύσεων που δεν συνδέονται με την κρίση (δηλ. όλων των ενισχύσεων που χορηγούνται με βάση τους συνήθεις κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις) και αφετέρου, των ενισχύσεων για την αντιμετώπιση της κρίσης (δηλ. όλων των ενισχύσεων που χορηγούνται σε χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και στην πραγματική οικονομία δυνάμει των προσωρινών μέτρων κρατικών ενισχύσεων για την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης)².

Όσον αφορά τις ενισχύσεις που δεν συνδέονται με την κρίση, ο πίνακας αποτελεσμάτων, εκτός της σύνοψης δαπανών του 2010, παρέχει επισκόπηση των τάσεων στις δαπάνες κρατικών ενισχύσεων στους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών (συγκρίνοντας την περίοδο 2005-2007 με την περίοδο 2008-2010) ανά είδος μέτρων ενίσχυσης, δηλ. ενισχύσεις που αποτελούν αντικείμενο απαλλαγής κατά κατηγορία, καθεστώτα και μεμονωμένα μέτρα (είτε μεμονωμένες εφαρμογές καθεστώτων είτε *ad hoc* αποφάσεις).

Όσον αφορά τις ενισχύσεις για την αντιμετώπιση της κρίσης, ο πίνακας αποτελεσμάτων παρέχει μια επισκόπηση των εγκριθέντων ποσών (από την 1^η Οκτωβρίου 2008 έως την 1^η Οκτωβρίου 2011) και των ποσών που χρησιμοποιήθηκαν (από την 1^η Οκτωβρίου 2008 έως την 31^η Δεκεμβρίου 2010) ανά τύπο μέσου (ανακεφαλαιοποίηση, εγγύηση, απομειωμένα στοιχεία ενεργητικού, μέτρα ρευστότητας). Επιπλέον, η έκθεση παρέχει πληροφορίες για τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν δυνάμει του προσωρινού κοινοτικού πλαισίου για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη

---

¹ Ενώ κατά τις προηγούμενες εκδόσεις του πίνακα αποτελεσμάτων του φθινοπώρου ο όγκος των ενισχύσεων είχε εκφραστεί με ένα αριθμητικό στοιχείο σε απόλυτη και σε σχετική αξία (% του ΑΕΠ), στην έκθεση του τρέχοντος έτους γίνεται διάκριση μεταξύ ενισχύσεων που δεν συνδέονται με την κρίση, ενισχύσεων προς τον χρηματοπιστωτικό τομέα για την αντιμετώπιση της κρίσης και ενισχύσεων που χορηγούνται δυνάμει του προσωρινού πλαισίου της Ένωσης, και παρέχονται αντίστοιχα ξεχωριστά αριθμητικά στοιχεία (σε απόλυτες και σχετικές τιμές). Λεπτομερέστερα στοιχεία για τη μεθοδολογία περιλαμβάνονται στην αντίστοιχη σημείωση του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα έκθεση.

² Για τον υπολογισμό των ενισχύσεων για την αντιμετώπιση της κρίσης, ο παρών πίνακας αποτελεσμάτων, σύμφωνα με το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής για τις επιπτώσεις των προσωρινών κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων που θεσπίστηκαν ως απόκριση στη χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση (http://ec.europa.eu/competition/publications/reports/temporary_stateaid_rules_en.html), χρησιμοποιεί δύο μόνο έννοιες: το ποσό της ενίσχυσης που δεσμεύτηκε και το ποσό της ενίσχυσης που χρησιμοποιήθηκε. Το ποσό που δεσμεύτηκε (όγκος ενίσχυσης που δεσμεύτηκε) αντιπροσωπεύει το συνολικό μέγιστο ποσό των μέτρων κρατικών ενισχύσεων που θεσπίστηκαν από τα κράτη μέλη και εγκρίθηκαν από την Επιτροπή. Το ποσό της ενίσχυσης που χρησιμοποιήθηκε εκφράζει τον πραγματικό όγκο των μέτρων ενίσχυσης που εφάρμοσαν τα κράτη μέλη. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό των ενισχύσεων για την αντιμετώπιση της κρίσης εξηγείται περαιτέρω στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής. Για κάθε άλλη ενίσχυση, επιπλέον των εγκριθέντων και χρησιμοποιηθέντων ποσών, τα κράτη μέλη, όπως και στους προηγούμενους πίνακες αποτελεσμάτων, έχουν επίσης κοινοποιήσει το στοιχείο και τη συνολική δαπάνη της ενίσχυσης που εκφράζεται αντίστοιχα, τόσο σε απόλυτο όγκο όσο και σε ποσοστό % του ΑΕΠ, προκειμένου να παρασχεθούν συγκρίσιμα στοιχεία πληροφόρησης.

διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης («το προσωρινό πλαίσιο»)³ παραθέτοντας το εγκριθέν ποσό της ενίσχυσης και το ποσό που χρησιμοποιήθηκε. Ο πίνακας αποτελεσμάτων παρέχει επίσης ενημέρωση για την πρόοδο που σημειώθηκε στην εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις.

Ο πίνακας αποτελεσμάτων περιλαμβάνει δύο μέρη: πρώτον, μια συνοπτική έκθεση που εγκρίθηκε από το Σώμα των Επιτρόπων και παρουσιάζει βασικά στοιχεία, συμπεράσματα, τάσεις και χαρακτηριστικά όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από τα κράτη μέλη και, δεύτερον, ένα έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που προσαρτάται στην έκθεση και παρέχει πρόσθετα στοιχεία με τίτλο «στοιχεία και αριθμοί για τις κρατικές ενισχύσεις στα κράτη μέλη της ΕΕ».

Επισημαίνεται ότι, η Εποπεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ, δημοσιεύει επίσης ετήσιο πίνακα αποτελεσμάτων⁴ στον οποίο περιλαμβάνει ενημερωμένα στοιχεία για το ύψος των κρατικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία.

Κρατικές ενισχύσεις στο πλαίσιο της οικονομικής κρίσης

Το 2010, το ΑΕΠ της ΕΕ πέρασε από το αρνητικό επίπεδο στο οποίο βρισκόταν το 2009 σε θετικό επίπεδο, αν και σχετικά χαμηλό, κατά μέσο όρο κάτω του 1% .

Λόγω της συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης στον χρηματοπιστωτικό τομέα, τα κράτη μέλη εξακολούθησαν να ενισχύουν τις τράπεζες προκειμένου να τονώσουν την εμπιστοσύνη στον τομέα αυτό, και παρείχαν τη δυνατότητα στις τράπεζες να συνεχίσουν να χορηγούν πιστώσεις στην πραγματική οικονομία.

Η οικονομική κατάσταση πολλών επιχειρήσεων παρουσίασε σταδιακή βελτίωση κατά τη διάρκεια του 2010, γεγονός που σημαίνει ότι τα κράτη μέλη χρειάστηκε να παράσχουν στην πραγματική οικονομία λιγότερες ενισχύσεις για την αντιμετώπιση της κρίσης.

Συνολικά, η πολιτική της Επιτροπής για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων αποτέλεσε έναν από τους βασικούς παράγοντες που διασφάλισε τη συντονισμένη εφαρμογή των πρωτοφανών μέτρων διάσωσης, χωρίς την πρόκληση αδικαιολόγητης στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά.

1. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΤΟ 2010

Το 2010, τα κράτη μέλη χορήγησαν συνολικά περίπου 73,7 δισεκατ. ευρώ υπό μορφή ενισχύσεων που δεν συνδέονται με την κρίση, ή σε σχετικούς όρους 0,6% του ΑΕΠ⁵ της ΕΕ⁶.

---

³ Ενοποιημένο κείμενο της ανακοίνωσης της Επιτροπής — Προσωρινό κοινοτικό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια

της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης« EE C 83 της 7.4.2009, σ. 1. όπως τροποποιήθηκε, από την EE C 261 της 31.10.2009, σ. 1, και EE C 303 της 15.12.2009, σ. 6.

⁴ Βλ. <http://www.eftasurv.int/press--publications/scoreboards/state-aid-scoreboards/>

⁵ Η αναφορά στην ΕΕ σημαίνει όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ

⁶ Συνολικά καλύπτονται οι ενισχύσεις υπέρ του τομέα της μεταποίησης, των υπηρεσιών, του άνθρακα, της γεωργίας, της αλιείας και μέρους του τομέα των μεταφορών, αλλά αποκλείονται οι ενισχύσεις υπέρ του σιδηροδρομικού τομέα και οι ενισχύσεις για τη χορήγηση αντιστάθμισης στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, λόγω της έλλειψης συγκρίσιμων δεδομένων. Τα ποσά ενίσχυσης αντιστοιχούν στα στοιχεία κρατικής ενίσχυσης (ή το καθαρό ισοδύναμο επιχορήγησης για τις εγγυήσεις

Τα μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης, δηλαδή οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στο χρηματοπιστωτικό τομέα μέσω ανακεφαλαιοποίησης και μέτρων για τα απομειωμένα στοιχεία ενεργητικού, ανήλθαν σε 121,3 δισεκατ. ευρώ (1% του ΑΕΠ της ΕΕ), ενώ το συνολικό μέσο ύψος των εκκρεμών εγγυήσεων και των μέτρων ρευστότητας ανήλθε σε 983,9 δισεκατ. ευρώ (8% του ΑΕΠ της ΕΕ). Όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από το προσωρινό πλαίσιο, το ποσό που χρησιμοποιήθηκε ανήλθε περίπου σε 11,7 δισεκατ. ευρώ το 2010 ή 0,9% του ΑΕΠ της ΕΕ. Την 1η Οκτωβρίου 2011⁷, η Επιτροπή είχε εγκρίνει μέτρα για τη χρηματοπιστωτική κρίση σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ-15⁸, καθώς και στην Κύπρο, την Ουγγαρία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Πολωνία, τη Σλοβακία και τη Σλοβενία, ενώ όλα τα κράτη μέλη, εκτός από την Κύπρο, είχαν χορηγήσει ενισχύσεις βάσει του προσωρινού πλαισίου.

Οι ενισχύσεις που δεν συνδέονται με την κρίση μπορούν να υποδιαιρεθούν σε ενισχύσεις για τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, που ανήλθαν συνολικά σε περίπου 61 δισεκατ. ευρώ ή 0,5% του ΑΕΠ της ΕΕ⁹ το 2010, και ενισχύσεις για τη γεωργία, ανερχόμενες περίπου σε 10,3 δισεκατ. ευρώ ή 0,08% του ΑΕΠ της ΕΕ, την αλιεία, περίπου 0,18 δισεκατ. ευρώ ή 0,001% του ΑΕΠ της ΕΕ, και τις μεταφορές, περίπου 3,2 δισεκατ. ευρώ ή 0,02% του ΑΕΠ της ΕΕ.

Τα κράτη μέλη ανέφεραν ότι οι ενισχύσεις στους σιδηροδρόμους¹⁰ ανήλθαν σε 27,2 δισεκατ. ευρώ ή 0,2%¹¹ του ΑΕΠ της ΕΕ¹².

Οι πέντε μεγαλύτεροι χορηγοί ενισχύσεων που δεν συνδέονται με την κρίση χορήγησαν ποσό περίπου 45,7 δισεκατ. ευρώ, το οποίο αντιπροσωπεύει σχεδόν τα δύο τρίτα του συνολικού ποσού των ενισχύσεων που δεν συνδέονται με την κρίση. Η Γερμανία χορήγησε περίπου 15,9 δισεκατ. ευρώ, ή 21,6% του συνολικού ποσού της ενίσχυσης που δεν συνδέεται με την κρίση, ακολουθούμενη από τη Γαλλία (περίπου 15,4 δισεκατ. ευρώ ή 20,8%), την Ισπανία (5 δισεκατ. ευρώ ή 6,8%), το Ηνωμένο Βασίλειο (4,8 δισεκατ. ευρώ ή 6,5%) και την Ιταλία (4,6 δισεκατ. ευρώ ή 6,2%). Ωστόσο, η εικόνα που προκύπτει είναι διαφορετική όταν το ύψος της ενίσχυσης αναφέρεται ως ποσοστό του ΑΕΠ. Η Ουγγαρία χορήγησε ενίσχυση που αντιπροσωπεύει σχεδόν 2,3% του εθνικού της ΑΕΠ, η Μάλτα 1,4%, η Φινλανδία 1,1%, η Σλοβενία 1,1% και η Ιρλανδία 1,0%.

και τα δάνεια) που περιέχει κάθε μέτρο, εκτός αν αναφέρεται το αντίθετο (βλ. για περισσότερες λεπτομέρειες τις μεθοδολογικές παρατηρήσεις στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής).

⁷ Για πλήρη απεικόνιση των ενισχύσεων αντιμετώπισης της κρίσης, στο παρόν μέρος της έκθεσης χρησιμοποιείται ως περίοδος αναφοράς ολόκληρο το χρονικό διάστημα από την έγκριση των εν λόγω μέτρων από μέρος της Επιτροπής με καταληκτική ημερομηνία την 1η Οκτωβρίου 2011.

⁸ Η ΕΕ-15 περιλαμβάνει τα κράτη μέλη που είχαν ενταχθεί στην ΕΕ πριν από το 2004.

⁹ Οι ενισχύσεις για τον άνθρακα, ως μέρος τομεακών ενισχύσεων που έχουν ως εκ τούτου ενσωματωθεί στις ενισχύσεις για τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, ανήλθαν σε 2,9 δισεκατ. ευρώ, ποσό που αντιπροσωπεύει 4,9% του συνόλου των ενισχύσεων προς τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες.

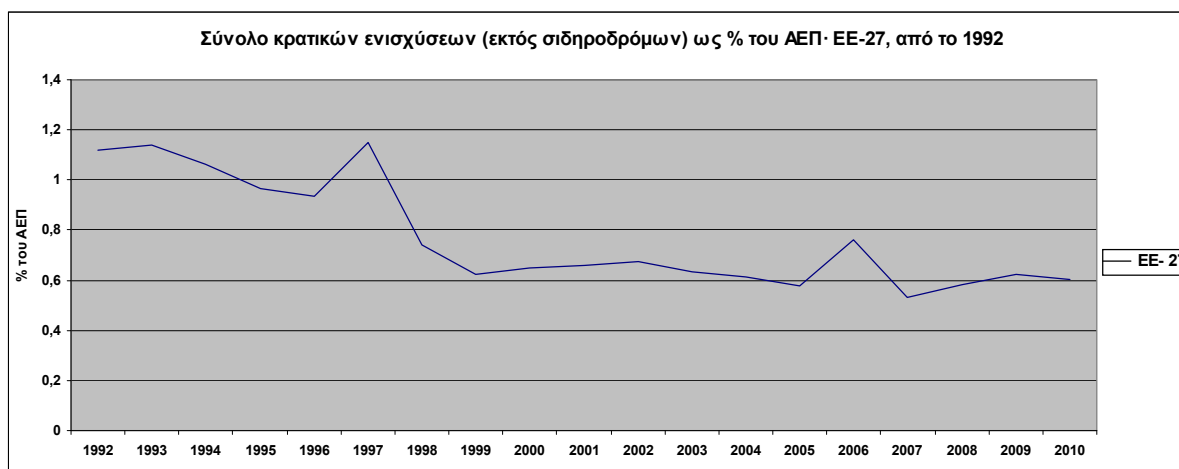
¹⁰ Ενώ οι πληροφορίες για τις ενισχύσεις στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες συλλέγονται από τα κράτη μέλη δυνάμει του παραρτήματος III Α του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής (ΕΕ L 140, 30.4.2004, σ. 1), οι πληροφορίες για τις ενισχύσεις στους σιδηροδρόμους συλλέγονται με διαφορετική μέθοδο βάσει της οποίας δεν μπορούν να προστεθούν τα δεδομένα αυτά σε κανένα από τα υπόλοιπα σύνολα.

¹¹ Τη στιγμή της κατάρτισης της παρούσας έκθεσης, πληροφορίες για ενισχύσεις στους σιδηροδρόμους είχαν υποβληθεί από την Αυστρία, το Βέλγιο, τη Δανία, την Εσθονία, την Ισπανία, τη Φινλανδία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, τη Λιθουανία, την Πορτογαλία και τη Σουηδία.

¹² Για περισσότερες λεπτομέρειες όσον αφορά τις ενισχύσεις στον τομέα των μεταφορών βλ. την παράγραφο 2.3.5 του εγγράφου εργασίας.

2. ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΓΙΑ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Διάγραμμα 1¹³: Συνολικές κρατικές ενισχύσεις (ενισχύσεις που δεν συνδέονται με την κρίση) ως % του ΑΕΠ (ΕΕ-27, στοιχεία από το 1992)

Το συνολικό επίπεδο των κρατικών ενισχύσεων, εξεταζόμενο υπό μακροπρόθεσμη προοπτική, παρουσιάζει πτωτική τάση από τη δεκαετία του 1980. Από περίπου 2% του ΑΕΠ της ΕΕ κατά τη δεκαετία του 1980, μειώθηκε σε περίπου 1% του ΑΕΠ της ΕΕ στη δεκαετία του 1990, και μειώθηκε περαιτέρω σε περίπου 0,5% έως 0,6% του ΑΕΠ της ΕΕ κατά τα έτη 2004 – 2008, με εξαίρεση την αύξηση του 2006. Από το 2008, το επίπεδο των ενισχύσεων άρχισε να παρουσιάζει μέτρια αύξηση και το 2010 ανήλθε σε περίπου 0,6% του ΑΕΠ της ΕΕ. Όσον αφορά τους λόγους της μείωσης των κρατικών ενισχύσεων κατά το παρελθόν, γίνεται σχετική αναφορά στις προηγούμενες εκθέσεις αποτελεσμάτων¹⁴.

Εξεταζόμενο σε βραχυπρόθεσμα πλαίσια, το επίπεδο των δαπανών για κρατικές ενισχύσεις παρέμεινε σε γενικές γραμμές σταθερό από το 2008, όπως προκύπτει και από τη βασική τάση, δηλ. από 0,062%¹⁵ έως 0,60%¹⁶ του ΑΕΠ της ΕΕ. Σημειώνεται ότι, ενώ τα κράτη μέλη σε μεγάλο βαθμό διατήρησαν την πειθαρχία όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, τα μέτρα τους για την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης συνέβαλαν στο να παρουσιαστεί το 2010 ένα ελαφρά υψηλότερο επίπεδο ενισχύσεων όσον αφορά τις ενισχύσεις που δεν συνδέονται με την κρίση. Επιπλέον, διαπιστώνεται ότι τα κράτη μέλη διατήρησαν μια στοχευμένη και ιδιαίτερα ισορροπημένη πολιτική κρατικών ενισχύσεων όσον αφορά τα μέτρα που δεν συνδέονται με την κρίση.

Λόγω των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζουν οι ενισχύσεις υπέρ της γεωργίας, της αλιείας και των μεταφορών, στα επόμενα τμήματα, που αφορούν τα επίπεδα και τον προσανατολισμό των ενισχύσεων που δεν συνδέονται με την κρίση (τμήματα 2,1 και 2,2), εξετάζονται μόνον οι ενισχύσεις υπέρ της βιομηχανίας και των υπηρεσιών.

¹³ Πηγή: ΓΔ Ανταγωνισμού· στοιχεία ΑΕΠ: Eurostat.

¹⁴ επικαιροποίηση φθινοπώρου 2010 - COM(2010) 701 επικαιροποίηση φθινοπώρου 2009, COM (2009) 661 τελικό. Αντίγραφο μπορεί να φορτωθεί από το δικτυακό τόπο της ΓΔ Ανταγωνισμού: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/sme_handbook.pdf.

¹⁵ Περίοδος 2005-2007

¹⁶ Περίοδος 2008-2010

2.1. Εξελίξεις στα επίπεδα των κρατικών ενισχύσεων που δεν συνδέονται με την κρίση υπέρ της βιομηχανίας και των υπηρεσιών

Τα μέτρα ενισχύσεων για την αντιμετώπιση της κρίσης, τα οποία εξετάζονται χωριστά στο κεφάλαιο 3, δεν ελήφθησαν υπόψη κατά την ανάλυση των ενισχύσεων στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες προκειμένου να μη δοθεί μια ιδιαίτερα διαστρεβλωμένη εικόνα των δαπανών για ενισχύσεις στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες. Επιπλέον, το γεγονός αυτό αιτιολογείται από τη διαφορετική μεθοδολογία που εφαρμόζεται στον υπολογισμό των ποσών ενισχύσεων που χορηγούνται σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Οι δαπάνες για τις ενισχύσεις προς τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες στην ΕΕ παρουσίασαν μέτρια αυξητική τάση κατά την περίοδο 2008-2010 σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο 2005-2007. Κατά μέσο όρο, οι δαπάνες για ενισχύσεις ανήλθαν περίπου σε 59,9 δισεκατ. ευρώ ή 0,49% του ΑΕΠ της ΕΕ, ενώ κατά την προηγούμενη περίοδο ανήλθαν σε 52,8 δισεκατ. ευρώ ή 0,43% του ΑΕΠ της ΕΕ. Τούτο καταδεικνύει κατά πρώτο λόγο ότι η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση είχε κατά τα φαινόμενα κάποιο αντίκτυπο στις δαπάνες για ενισχύσεις που αφορούν μέτρα ενισχύσεων που δεν συνδέονται με την κρίση μέσω των οποίων τα κράτη μέλη παρείχαν περισσότερη στήριξη ιδίως στην περιφερειακή ανάπτυξη, καθώς και στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία («E&A&K»). Κατά το παρόν στάδιο, θα ήταν πολύ πρόωρο να συναχθεί ότι η αυξητική τάση, η οποία σημειώθηκε για πρώτη φορά μετά τη μείωση του επιπέδου των ενισχύσεων, εντάσσεται σε μια εκδηλούμενη μακροπρόθεσμη τάση ή ότι αντικατοπτρίζει την ιδιαίτερη κατάσταση της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης κατά τη διάρκεια της οποίας θα μπορούσαν να αναμένονται, για βραχεία περίοδο, υψηλότερα επίπεδα ενισχύσεων.

Το ότι τα κράτη μέλη, σε γενικές γραμμές, μπόρεσαν να συνεχίσουν τις προσπάθειες διατήρησης του ελέγχου των συνολικών επιπέδων ενισχύσεων μπορεί να στηριχθεί από το γεγονός ότι 11 κράτη μέλη μείωσαν τα επίπεδα ενισχύσεων σε σύγκριση με την μέση τάση της ΕΕ¹⁷. Όσον αφορά τα υπόλοιπα κράτη μέλη, για τα οποία διαπιστώθηκε αύξηση του επιπέδου των ενισχύσεων, το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης οφείλεται σε ενισχύσεις προοριζόμενες για οριζόντιους στόχους, ενώ οι τομεακές ενισχύσεις μειώθηκαν περαιτέρω το 2010.

Η μικρή πτωτική τάση στις δαπάνες κρατικών ενισχύσεων για τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, οι οποίες μειώθηκαν περίπου κατά 0,01% μεταξύ 2009 και 2010, μπορεί σε μεγάλο βαθμό να εξηγηθεί από την αύξηση των δαπανών για περιφερειακή ανάπτυξη και άλλους οριζόντιους στόχους. Για παράδειγμα, η Ελλάδα, η Λιθουανία και η Ρουμανία, χορήγησαν περισσότερες περιφερειακές ενισχύσεις. Η Γαλλία, το Λουξεμβούργο και το ΗΒ διέθεσαν περισσότερες ενισχύσεις για άλλους οριζόντιους στόχους. Ωστόσο, είναι πολύ νωρίς για να γνωρίζουμε σήμερα εάν η βραχυπρόθεσμη αυτή πτωτική τάση στις δαπάνες κρατικών ενισχύσεων για τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες σηματοδοτεί την έναρξη αλλαγής της μακροπρόθεσμης τάσης. Ωστόσο, καταδεικνύει ότι τα κράτη μέλη μπόρεσαν πράγματι να ανταποκριθούν με ευελιξία στις μεταβαλλόμενες οικονομικές ανάγκες. Η περαιτέρω αύξηση των ενισχύσεων που χορηγούνται βάσει των κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία¹⁸ και η συνεχιζόμενη χρησιμοποίηση καθεστώτων ενισχύσεων από κράτη μέλη υποδηλώνουν ότι τα εν λόγω εργαλεία επέτρεψαν σε κράτη μέλη να χορηγήσουν ενισχύσεις σε μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων χωρίς περαιτέρω ατομικές κοινοποιήσεις στην Επιτροπή.

¹⁷ Βλ. σχήμα 6 στο έγγραφο εργασίας.

¹⁸ Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. το κεφάλαιο 4.

2.2. Κρατικές ενισχύσεις που δεν συνδέονται με την κρίση και οι οποίες προορίζονται για την επίτευξη οριζόντιων στόχων κοινού συμφέροντος

Υπενθυμίζεται ότι η έννοια των οριζόντιων ενισχύσεων, η οποία καλύπτει ενισχύσεις που χορηγούνται σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας, απορρέει από τη Συνθήκη¹⁹. Στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή έχει το περιθώριο να επιλέγει πολιτικές, σύμφωνα με τις οποίες η κρατική ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί συμβατή με την εσωτερική αγορά, προκειμένου να παράσχει αποτελεσματική στήριξη σε κοινούς στόχους πολιτικής. Οι πιο σημαντικές είναι οι ενισχύσεις για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία («E&A&K»), προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της εξοικονόμησης ενέργειας και χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας· ακολουθούν οι ενισχύσεις για περιφερειακή ανάπτυξη, στήριξη των ΜΜΕ, δημιουργία θέσεων απασχόλησης και προώθηση της κατάρτισης.

Το 2010, χορηγήθηκαν συνολικά, υπό μορφή κρατικών ενισχύσεων υπέρ οριζόντιων στόχων, περίπου 51,9 δισεκατ. ευρώ, ή 0,42% του ΑΕΠ της ΕΕ, ποσό που αντιπροσωπεύει το 85% της συνολικής ενίσχυσης στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες. Οι τρεις σημαντικότεροι στόχοι, η περιφερειακή ανάπτυξη, (24,3% της συνολικής ενίσχυσης στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες), η προστασία του περιβάλλοντος (23,7%) και η E&A&K (17,4%), αντιπροσωπεύουν από κοινού περίπου τα δύο τρίτα της συνολικής ενίσχυσης που χορηγήθηκε στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες. Το υψηλό αυτό ποσό ενισχύσεων που διατέθηκε για οριζόντιες ενισχύσεις είναι επίσης ευθυγραμμισμένο με τη γενική τάση η οποία παρουσίασε αύξηση περίπου 2,2% μεταξύ των περιόδων 2005-2007 και 2008-2010. Εξάλλου, σε 19 κράτη μέλη, το επίπεδο της ενίσχυσης που διατέθηκε για οριζόντιους στόχους υπερέβη τον μέσο όρο της ΕΕ, ενώ μόνο σε δύο κράτη μέλη ήταν χαμηλότερο του 50%.

Όσον αφορά τις τομεακές ενισχύσεις κατά το 2010, οι οποίες περιλαμβάνουν τις ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων, ο όγκος της ενίσχυσης αντιπροσώπευε 15% της συνολικής ενίσχυσης προς τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες και μειώθηκε περαιτέρω σε 9,1 δισεκατ. ευρώ ή 0,07% του ΑΕΠ της ΕΕ. Ο κύριος λόγος για την εξέλιξη αυτή είναι η χορήγηση μικρότερων ενισχύσεων στους τομείς της μεταποίησης και στους τομείς εκτός της μεταποιητικής βιομηχανίας.

Συνολικά, αυτή η τάση υποδηλώνει ότι τα κράτη μέλη συνέχισαν τις προσπάθειες χορήγησης ενισχύσεων προς οριζόντιους στόχους κοινού συμφέροντος.

3. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

3.1. Τάσεις στην έγκριση και χρησιμοποίηση μέτρων κρατικών ενισχύσεων για το χρηματοπιστωτικό τομέα

Η αναταραχή στις χρηματοπιστωτικές αγορές που προκλήθηκε από την χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 απαίτησε ευρεία παρέμβαση από ευρωπαϊκές κυβερνήσεις για τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων από την κρίση. Οι κρατικές ενισχύσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αποτέλεσαν καθοριστικό μέσο ώστε να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη στο χρηματοπιστωτικό τομέα με στόχο την αποφυγή συστημικής κρίσης.

---

¹⁹ Για παράδειγμα, το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) σε σχέση με τις κρατικές ενισχύσεις, το άρθρο 107, παράγραφος 3 στοιχείο β) όσον αφορά την εκτέλεση σημαντικού σχεδίου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.

Κατά την περίοδο μεταξύ 1^{ης} Οκτωβρίου 2008²⁰ και 1^{ης} Οκτωβρίου 2011, η Επιτροπή ενέκρινε ενισχύσεις στον χρηματοπιστωτικό τομέα συνολικού ύψους 4 506 δισεκατ. ευρώ (36,7% του ΑΕΠ της ΕΕ). Το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων εγκρίθηκε το 2008, με την έγκριση ποσού 3 457 δισεκατ. ευρώ (27,7% του ΑΕΠ της ΕΕ), κυρίως υπό μορφή εγγυήσεων για ομολογίες τραπεζών και βραχυπρόθεσμες οφειλές. Από το 2008, ο αριθμός κρατικών παρεμβάσεων που υποβλήθηκαν προς έγκριση στην Επιτροπή μειώθηκε σταδιακά, ενώ, όσον αφορά τα μέσα, οι ενισχύσεις που εγκρίθηκαν μετά το 2008 εστιάστηκαν περισσότερο στην ανακεφαλαιοποίηση τραπεζών και στα απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία παρά στις εγγυήσεις.

Κατά την περίοδο 2008-2010²¹, ο όγκος της ενίσχυσης που χρησιμοποιήθηκε πραγματικά από κράτη μέλη ανήλθε σε 1608 δισεκατ. ευρώ²², ποσό που αντιστοιχεί στο 13,1 % του ΑΕΠ της ΕΕ. Οι εγγυήσεις και τα μέτρα ρευστότητας αντιπροσωπεύουν ποσό 1 199 δισεκατ. ευρώ ή 9,8% του ΑΕΠ της ΕΕ. Το υπόλοιπο των ενισχύσεων που χρησιμοποιήθηκαν αφορά ανακεφαλαιοποίηση και μέτρα για απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία και αντιστοιχεί σε ποσό 409 δισεκατ. ευρώ (3,3% του ΑΕΠ της ΕΕ).

Ενισχύσεις για τη χρηματοπιστωτική κρίση που εγκρίθηκαν/χρησιμοποιήθηκαν το 2010

Το 2010, η Επιτροπή ενέκρινε ενίσχυση συνολικού ύψους 383,8 δισεκατ. ευρώ, ποσό που αντιπροσωπεύει 3,1% του ΑΕΠ της ΕΕ. Η νέα ενίσχυση που εγκρίθηκε επικεντρώνεται σε περιορισμένο αριθμό χωρών και περιλαμβάνει ανακεφαλαιοποιήσεις ύψους 183,9 δισεκατ. ευρώ, εγγυήσεις 55,4 δισεκατ. ευρώ, μέτρα ενίσχυσης απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων 77,9 δισεκατ. ευρώ και μέτρα ρευστότητας 66,7 δισεκατ. ευρώ.

Το συνολικό ύψος της ενίσχυσης που χρησιμοποιήθηκε το 2010 για ανακεφαλαιοποιήσεις και απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία ανήλθε σε 121,3 δισεκατ. ευρώ (1% του ΑΕΠ της ΕΕ). Οι νέες εισφορές κεφαλαίου ανήλθαν σε 87,8 δισεκατ. ευρώ (0,7% του ΑΕΠ της ΕΕ) ενώ τα μέτρα ενίσχυσης των απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων ανήλθαν σε 33,6 δισεκατ. ευρώ (0,3% του ΑΕΠ της ΕΕ). Όσον αφορά τις εγγυήσεις και τα μέτρα για τη ρευστότητα, το μέσο οφειλόμενο ποσό για το έτος 2010 ανήλθε σε 983,9 δισεκατ. ευρώ (8% του ΑΕΠ) από το οποίο ποσό 922 δισεκατ. ευρώ (7,5% του ΑΕΠ της ΕΕ) αφορά εγγυήσεις ενώ 61,9 δισεκατ. ευρώ (0,5% του ΑΕΠ της ΕΕ) αφορά μέτρα για τη ρευστότητα.

3.2. Εγκριθέντα ποσά και ποσά που χρησιμοποιήθηκαν βάσει του προσωρινού πλαισίου

Πλαίσιο και πεδίο εφαρμογής

Στις 17 Δεκεμβρίου 2008, η Επιτροπή εξέδωσε το προσωρινό πλαίσιο, ως μέσο αντίδρασης στον περιορισμό της πρόσβασης σε πιστώσεις που αντιμετώπισαν οι επιχειρήσεις συνεπεία της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Το πλαίσιο αυτό εστιάζει, πρώτον, στη διατήρηση διαρκούς πρόσβασης των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση και, δεύτερον, στη δημιουργία προϋποθέσεων για βιώσιμη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη με την προώθηση των επενδύσεων. Επιπλέον, απλουστεύθηκαν ορισμένοι από τους κανόνες των υφιστάμενων κατευθυντηρίων

²⁰ Τα στοιχεία του 2008 περιλαμβάνουν τον εγκριθέντα προϋπολογισμό για την ανακεφαλαιοποίηση της Northern Rock το 2007.

²¹ Τα στοιχεία του 2008 περιλαμβάνουν τον προϋπολογισμό που χρησιμοποιήθηκε για την ανακεφαλαιοποίηση της Northern Rock το 2007.

²² Συμπεριλαμβάνονται νέες ενισχύσεις, καθώς και τα μέσα εκκρεμή ποσά.

γραμμών, για παράδειγμα με τη θέσπιση υψηλότερων ανωτάτων ορίων για τις επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων. Το προσωρινό πλαίσιο παρέχει δυνατότητες για στήριξη σε όλους τους κλάδους της οικονομίας, αλλά αποκλείονται οι ενισχύσεις για την επίλυση προϋπαρχόντων διαρθρωτικών προβλημάτων και, ως εκ τούτου, δεν εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις που αντιμετώπιζαν δυσχέρειες πριν από την κρίση.

Το προσωρινό πλαίσιο πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί μέρος της γενικότερης απάντησης της Επιτροπής στην οικονομική κρίση που αποτελεί το ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας²³.

Λαμβανομένης υπόψη της έντονης μεταβλητότητας των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών αγορών, σε συνδυασμό με την αβεβαιότητα σχετικά με τις οικονομικές προοπτικές, η Επιτροπή αποφάσισε στα τέλη του 2010 να παρατείνει για ένα έτος ορισμένα μέτρα που προβλέπονται στο προσωρινό πλαίσιο, καταργώντας παράλληλα σταδιακά τη δυνατότητα χορήγησης περιορισμένου συμβατού ποσού ενίσχυσης ύψους 500 000 ανά επιχείρηση και καθιστώντας αυστηρότερους τους όρους υπό τους οποίους τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγήσουν ενίσχυση δυνάμει του προσωρινού πλαισίου²⁴.

Μέτρα που εγκρίθηκαν βάσει του προσωρινού πλαισίου

Το 2010, η Επιτροπή ενέκρινε 6 νέα καθεστάτα ενισχύσεων και ένα νέο μέτρο ενίσχυσης *ad hoc*, και παρέτεινε 10 καθεστάτα δυνάμει του προσωρινού πλαισίου²⁵, που αντιστοιχούν σε συνολικό ποσό εγκριθεισών ενισχύσεων 1,6 δισεκατ. ευρώ (0,01% του ΑΕΠ της ΕΕ). Πρόκειται για ένα καθεστώς ενισχύσεων μέχρι 500 000 ανά επιχείρηση (1 κράτος μέλος), 1 καθεστώς επιδοτούμενης ενίσχυσης (1 κράτος μέλος), ένα καθεστώς επιχειρηματικών κεφαλαίων (1 κράτος μέλος), και διευκόλυνση των διεξαγωγικών δραστηριοτήτων 3 κρατών μελών μέσω 3 καθεστώτων εξαγωγικών πιστώσεων. Επιπλέον, εγκρίθηκαν για κατόχους γεωργικών εκμεταλλεύσεων 10 επιπλέον μέτρα ενισχύσεων δυνάμει του προσωρινού πλαισίου. Όσον αφορά τα παραταθέντα καθεστάτα, πρόκειται για 3 καθεστάτα (3 κράτη μέλη), 2 μέτρα επιδοτούμενων εγγυήσεων (2 κράτη μέλη), 2 καθεστάτα για δάνεια με επιδοτούμενο επιτόκιο (2 κράτη μέλη) και 3 καθεστάτα διευκόλυνσης εξαγωγικών δραστηριοτήτων.

Από την έναρξη ισχύος του προσωρινού πλαισίου, το συνολικό ύψος των ποσών που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή δυνάμει των διατάξεών του ανήλθε σε 82,9 δισεκατ. ευρώ²⁶.

Ποσό ενισχύσεων που χρησιμοποιήθηκε το 2010

Το 2010, το ποσό των ενισχύσεων που χρησιμοποιήθηκε βάσει του προσωρινού πλαισίου ανήλθε περίπου σε 11,8 δισεκατ. ευρώ, ή 0,09% του ΑΕΠ της ΕΕ.

Τα περισσότερα κράτη μέλη προτίμησαν να χρησιμοποιήσουν το μέσο των ενισχύσεων περιορισμένου ποσού (περίπου 5,3 δισεκατ. ευρώ), και εν συνεχεία τις επιδοτούμενες εγγυήσεις (2,9 δισεκατ. ευρώ), τα δάνεια με επιδοτούμενο επιτόκιο (2,7 δισεκατ. ευρώ) και

²³ Εγκρίθηκε τον Νοέμβριο του 2008.

²⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προσωρινό κοινοτικό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης ΕΕ C 6 της 11.1.2011, σ. 5.

²⁵ Λεπτομερέστερα στοιχεία περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 3.2 του εγγράφου εργασίας.

²⁶ Καταληκτική ημερομηνία: 1^η Οκτωβρίου 2011.

τις ενισχύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων (0,77 δισεκατ. ευρώ). Δεν χρησιμοποιήθηκαν δάνεια με επιδοτούμενο επιτόκιο για την παραγωγή πράσινων προϊόντων.

Το συνολικό ποσό των ενισχύσεων που χρησιμοποιήθηκαν βάσει του προσωρινού πλαισίου από τη θέση του σε ισχύ ανέρχεται περίπου σε 32,8 δισεκατ. ευρώ.

Για λεπτομερέστερα στοιχεία σχετικά με τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν βάσει του προσωρινού πλαισίου μπορείτε να ανατρέξετε στο κεφάλαιο 3.2 του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

4. ΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΓΙΑ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΑΝΑ ΕΪΔΟΣ ΜΕΤΡΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

4.1. Αριθμός μέτρων ενίσχυσης

Το 2010, ο αριθμός των νέων μέτρων ενίσχυσης που καλύπτονται από απαλλαγή κατά κατηγορία τα οποία υποβλήθηκαν από κράτη μέλη μειώθηκε σημαντικά, σχεδόν κατά το ήμισυ σε σύγκριση με το 2009. Ωστόσο, το ποσοστό των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν μέσω καθεστώτων απαλλαγής κατά κατηγορία και των μεμονωμένων ενισχύσεων παρέμεινε σταθερό. Ο κύριος λόγος της μείωσης του αριθμού είναι ότι τα κράτη μέλη θέσπισαν νέα μέτρα ενίσχυσης δυνάμει του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία («ΓΚΑΚ») ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τον Σεπτέμβριο 2008 και αντικατέστησε σε μεγάλο βαθμό υφιστάμενα μέτρα ενισχύσεων ενταχθέντα στη σταδιακή κατάργηση των προηγούμενων κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία για ενισχύσεις απασχόλησης, κατάρτισης και ενισχύσεις σε ΜΜΕ, καθώς και εν μέρει περιφερειακές ενισχύσεις. Οι περιορισμοί στους εθνικούς προϋπολογισμούς το 2010, συνιστούσαν ενδεχομένως μία επιπλέον αιτία της απροθυμίας των κρατών μελών να θεσπίσουν νέα μέτρα ενισχύσεων δυνάμει του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία.

4.2. Όγκος ενισχύσεων - Σχεδόν το 21% των ενισχύσεων υπέρ της βιομηχανίας και των υπηρεσιών τυγχάνει απαλλαγής κατά κατηγορία

Οι ενισχύσεις που τυγχάνουν απαλλαγής κατά κατηγορία αυξήθηκαν περαιτέρω κατά περίπου 1 δισεκατ. ευρώ ανερχόμενες κατά προσέγγιση σε 12,6 δισεκατ. ευρώ, ή 0,1% του ΑΕΠ της ΕΕ, ποσό που αντιστοιχεί στο 21% των συνολικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν το 2010 στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες. Η αύξηση των ενισχύσεων που τυγχάνουν απαλλαγής κατά κατηγορία το 2010 οφείλεται κυρίως σε περιφερειακές ενισχύσεις, ενισχύσεις για E&A&K και απασχόληση, ενώ οι προοριζόμενες για ΜΜΕ και κατάρτιση ενισχύσεις που τυγχάνουν απαλλαγής κατά κατηγορία παρουσίασαν μείωση η οποία όμως δεν αντιστάθμισε τη συνολική αύξηση των ενισχύσεων που τυγχάνουν απαλλαγής κατά κατηγορία. Υπενθυμίζεται ότι τα κράτη μέλη εξακολούθησαν τη σταδιακή κατάργηση μέτρων που παρέχονταν προγενέστερα δυνάμει των τομεακών κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία και τα αντικατέστησαν από αντίστοιχα μέτρα του ΓΚΑΚ με αποτέλεσμα το νέο πεδίο εφαρμογής των μέτρων συχνά να επεκτείνεται αξιοποιώντας τη δυνατότητα που παρέχουν σήμερα οι κανόνες του ΓΚΑΚ.

5. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Παράνομες ενισχύσεις²⁷

Κατά την περίοδο 2000-2010, η Επιτροπή έλαβε 980 αποφάσεις για παράνομες ενισχύσεις. Στο 22% περίπου των περιπτώσεων παράνομων ενισχύσεων²⁸, η Επιτροπή εξέδωσε αρνητική απόφαση λόγω ασυμβίβαστου μέτρου ενίσχυσης. Η αρνητική αυτή απόφαση συνήθως απαιτεί από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος να ανακτήσει τις παρανόμως καταβληθείσες ενισχύσεις. Σε περαιτέρω ποσοστό 3% των περιπτώσεων παράνομων ενισχύσεων²⁹, η Επιτροπή έλαβε απόφαση «υπό όρους». Αυτό το ποσοστό παρέμβασης ύψους περίπου 25% για παράνομες ενισχύσεις είναι σχεδόν δεκαπλάσιο από το ποσοστό αρνητικών και υπό όρους αποφάσεων σε περιπτώσεις που είχαν δεόντως κοινοποιηθεί. Πάνω από τις μισές παρεμβάσεις έγιναν στον τομέα της βιομηχανίας και των υπηρεσιών, λίγο λιγότερες από το ένα τέταρτο στον τομέα της γεωργίας και οι υπόλοιπες στον τομέα της αλιείας, των μεταφορών και του άνθρακα.

Ανάκτηση ενισχύσεων

Σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος όσον αφορά την εκτέλεση εκκρεμών αποφάσεων ανάκτησης. Ο συνολικός αριθμός εκκρεμών υποθέσεων ανάκτησης μειώθηκε σε 55 (έναντι 94 στα τέλη του 2004). Τα ποσά που ανακτήθηκαν για τις παράνομες και ασυμβίβαστες ενισχύσεις από το 2000 αυξήθηκαν περαιτέρω άνω των 11,5 δισεκατ. ευρώ στις 30 Ιουνίου 2011. Αυτό σημαίνει ότι το ποσοστό των παράνομων και ασυμβίβαστων ενισχύσεων που πρέπει να ανακτηθούν μειώθηκε από 75% στα τέλη του 2004 σε περίπου 18,6% στις 30 Ιουνίου 2011.

Εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων: Συνεργασία με τα εθνικά δικαστήρια

Δίνοντας συνέχεια στην ανακοίνωση του 2009³⁰ σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από τα εθνικά δικαστήρια, οι προσπάθειες ευαισθητοποίησης εντατικοποιήθηκαν: δέσμη ενημερωτικών στοιχείων δημοσιεύθηκε στο δικτυακό τόπο της ΓΔ Ανταγωνισμού³¹ ενώ διανεμήθηκε ευρέως φυλλάδιο³² για τη συνδρομή των δικαστών στο καθημερινό τους έργο. Διοργανώθηκε επίσης ειδική κατάρτιση για εθνικούς δικαστές³³.

Εκ των υστέρων παρακολούθηση

Με την έναρξη ισχύος του ΓΚΑΚ όλο και περισσότερα μέτρα ενίσχυσης δεν υπόκεινται πλέον σε υποχρέωση κοινοποίησης. Από την ανάλυση των σχετικών αποτελεσμάτων προέκυψε ότι, γενικά, λειτουργεί ικανοποιητικά το τμήμα του ισχύοντος συστήματος ελέγχου

²⁷ Το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ υποχρεώνει τα κράτη μέλη όχι μόνο να κοινοποιούν τα μέτρα κρατικών ενισχύσεων στην Επιτροπή πριν από την εφαρμογή τους, αλλά και να περιμένουν το πόρισμα της έρευνας της Επιτροπής πριν από την εφαρμογή των κοινοποιηθέντων μέτρων. Αν δεν τηρηθεί καμία από τις υποχρεώσεις αυτές, το μέτρο κρατικής ενίσχυσης θεωρείται παράνομο.

²⁸ 217 υποθέσεις.

²⁹ 31 υποθέσεις.

³⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από τα εθνικά δικαστήρια, ΕΕ C 85 της 9.4.2009, σ. 1.

³¹ http://ec.europa.eu/competition/court/state_aid.html.

³² http://ec.europa.eu/competition/publications/state_aid/national_courts_booklet_en.pdf.

³³ Μέσω του σημείου επαφής, ec-amicus-state-aid@ec.europa.eu δόθηκε απάντηση σε πολλά αιτήματα παροχής πληροφοριών και γνώμης από εθνικούς δικαστές.

των κρατικών ενισχύσεων που καθιστά δυνατή την έγκριση καθεστώτων ενισχύσεων και επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν μέτρα στο πλαίσιο του ΓΚΑΚ ή των κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία. Ωστόσο, εντοπίστηκαν ορισμένα μεμονωμένα και οριζόντια ζητήματα τα οποία πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο παρακολούθησης από τα κράτη μέλη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής «Στοιχεία και αριθμοί για τις κρατικές ενισχύσεις στα κράτη μέλη της ΕΕ»